

Izjaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4604

LETO—YEAR XXXVI. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 18, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL. TOREK, 27. JUNIJA (JUNE 27), 1944 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 125 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Sovjetska sila okupirala nemško trdnjavo v Beli Rusiji!

Britske in kanadske čete drobe odpor nemške sile pri Caenu v Normandiji. Silni bombni napadi na Pas-de-Calais in mesta v južni Franciji. Oddelki pete ameriške armade se v ale po zapadnem italijanskem obrežju proti Pizi.—Sovjetske čete obkrožile Vitebsk, nemško vojaško trdnjavo v Beli Rusiji. Moskva poroča, da je 16.000 Nemcev padlo v bitkah z Rusi.—Američani potopili 43 japonskih ladij in parnikov in sestrelili 747 bojnih letal v trinajstih dneh

LONDON, 26. jun.—Premier Stalin je naznanil, da je rdeča armada okupirala Vitebsk, nemško vojaško trdnjavo v Beli Rusiji. Nemška vojaška posadka okrog 45.000 moči je bila zdrobljena. Druge ruske armade so v akcijah na več sto milj dolgi fronti. Čez milijon vojakov je v ofenzivi. Uradni komunikacijski pravil, da so Rusi osvojili v prvih treh dneh ofenzive čez 1940 vasi in naselbin in ubili čez 22.500 sovražnikov. Igle, da Nemci ne bodo ustavili prodiranja Rusov proti Minaku, Varšavi in Berlinu.

London, 26. jun.—Požari še divjajo v Cherbourgu, toda vse kaže, da bodo zavezniški kralu zagradili nove pomole in druge naprave. Možnost je, da bodo zavezniški dovažali čete, orožje, živila in druge potrebščine v luko v prihodnih 24 urah.

Silno bombardiranje Cherbourga z morja in iz zraka je rezultiralo v zdrobitvi odpora nemške sile in omogočilo vkočkanje ameriškim četam v mesto. Vse trdnjavske točke so bile porušene v teku bombardiranja.

Ku cestah Cherbourga leže kupi ubitih nemških vojakov. Zavezniška bojna letala so igrala važno vlogo pri zdrobitvi odpora sovražnika. Cherbourg je še vedno v plamenih.

Britske in kanadske čete so prodrele dve milj daleč po okupaciji Tilly-sur-Seullea, 12 milj zapadno od Caena. Ljube bitke se nadaljujejo na vzhodni in zapadni strani tega mesta.

Čez tri tisoč ameriških in britskih bojnih letal je metalo bombe na Pas-de-Calais in mesta v južni Franciji. Drugi roji zavezniških letal so istočasno bombardirali nemška mesta in industrijska središča ter nacistične baze v Holandiji in Belgiji.

Zavezniški so v napadih izgubili 43 bojnih letal in bombnikov, dočim so v spopadih v zraku sestrelili 78 nemških letal.

Rim, 26. jun.—Oddelki pete ameriške armade prodirajo naprej po zapadnem italijanskem obrežju v smeri Pize. Okupirali so Follonico in dospeli do točke, ki je oddaljena samo 34 milj od Pize.

Izgle, da se bodo Nemci umaknili iz Leghorna, drugega največjega pristanišnega mesta, ki je še v njihovih rokah. Leghorn leži šest milj od Pize in je tarča zavezniškega bombardiranja iz zraka. Bombe so porušile pomole, skladišča in druge naprave.

London, 26. jun.—Sovjetske čete so obkrožile Vitebsk, nemško vojaško trdnjavo v Beli Rusiji, ter potisnili v past posadko okrog 45.000 vojakov, poroča Moskva. Sovjetska ofenziva je v razmahu na 325 milj dolgi fronti.

Stalin je naznanil nove uspehe ruskih armad v prodiranju proti Mogilevu in Bobrujsku, in novo ofenzivo pri Ostrovu, 165 milj severozapadno od Vitebska. Rusi so zasedli v zadnjih treh dneh čez petsto vasi in naselbin. Uradni komunikacijski, objavljen danes zjutraj, pravi, da je 16.000

Thomas stavlja vprašanja Hullu

Pojasni naj ameriško zunanjo politiko

New York, 26. jun.—Norman Thomas, predsedniški kandidat socialistične stranke, je stavljal tri vprašanja državnemu tajniku Hullu glede ameriške zunanje politike in deklaracije, katero je nedavno podal Oliver Lyttelton, britski minister za vojno produkcijo, v kateri je dejal, da je Amerika provocirala vojno z Japonsko.

Vprašanja so vključena v pismo, katero je Thomas poslal Hullu. V tem pravi med drugim, da voditelji Velike Britanije so bolj poučeni o ameriški politiki kot ameriško ljudstvo. Vprašanja, na katera Thomas želi odgovore od Hulla, so:

"Ali je administracija imela v načrtu ofenzivo proti Japonski pred napadom na Pearl Harbor? Ako ga je imela, ali je namerala iti v vojno v interesu bodočje obrambe Amerike pred japonsko agresijo, da vzdrži imperializem belopoltecev, ali brani Kitajsko proti brutalni agresiji?"

"Ali je administracija zdaj proti vsakemu imperializmu v Aziji ali samo proti japonskemu? Ali je njen namen pomirjenje premijerja Churchilla in mezdami in življenjskimi stroški. Vojni delavski odbor noče priznati, da mezde zaostajajo daleč za dragino. Sklicuje se na seznam biroja za delovno statistiko, ki skriva polovico zvišanja življenjskih stroškov. Nobena druga vladna agencija ne uporablja merila tega biroja."

Murray in Thomas svetujeta vojnemu delavskemu odboru, naj zavzame seznam biroja za delovno statistiko in osvoji seznam CIO, ki dokazuje, da so življenjski stroški poskočili za 45,3% v treh letih. Biro pri sestavljanju poročil ne upošteva glavnih dejstev in iz tega razloga niso samo netočna, temveč tudi zavajalna.

Policija zatrla izgrede v Guatemali

Guatemala City, Guatemala, 26. jun.—Več oseb je bilo ranjenih, ko je policija potlačila izgrede študentov in njihovih pristašev, toda napetost še vedno narašča in bojazen je, da se bodo izgrede ponovili. Vojaki na konjih stražijo ceste in promet z avtobusi je bil ustavljen. Vojaske čete so postavljene ob vladnih poslopih. Vsa gledališča in trgovine so zaprle vrata.

Francoski saboterji na delu

Nemške komunikacijske zveze pretrgane

London, 26. jun.—Sem dospela poročila se glase, da so grupe francoskih saboterjev pretrgale telefonske in druge komunikacijske zveze v ozadju nemške fronte v Normandiji.

Zveze so pretrgane med Caenom in Rouenom in Avranchsom ter Le Mansom. Saboterji so razdeljali tudi več vlakov in razbili železniške proge. Poročila trdijo, da so saboterji pretrgali tudi telefonske zveze s Parizom.

V pokrajini Lyon so Nemci poslali vojaške odprave proti francoskim silam, ki napadajo in uničujejo železniške vlake, mostove in druge naprave. Te sile so v akciji v vseh krajih pokrajine.

Bolivija je imenovala reprezentanta za Ameriko

La Paz, Bolivija, 26. jun.—Carlos Dorado je bil imenovan za začasnega reprezentanta Bolivije v Washingtonu, se glasi uradno naznanilo. Imenovanje je sledilo ameriškem priznanju bolivijske vlade in vzpostaviti diplomatskih odnosov.

ŽIVLJENSKI STROŠKI SE VEDNO NARAŠČAJO

Kongres industrijskih organizacij objavil poročilo

VLADNI ODBOR KRITIZIRAN

Washington, D. C., 26. jun.—Življenjski stroški so v dobi od januarja 1. 1941 do marca tega leta poskočili za 54,5%, ne pa za 23,4%, kot trdi biro za delovno statistiko, po poročilu, ki ga je pravkar objavil Kongres industrijskih organizacij. To bazira na podlagi študije in zbranih podatkov.

Poročilo kritizira vojni delavski odbor, ker se drži zastarele in nepravilne mezdne formule "malega jekla." To trdi med drugim, da so cene poskočile za 1,8% v prvih treh mesecih tega leta. Poročilo sta objavila Philip Murray, predsednik CIO, in R. J. Thomas, predsednik unije združenih avtnih delavcev.

Murray in Thomas naglašata, da federalna vlada nima pravega merila o naraščanju draginje. Biro za delovno statistiko upošteva v svojih raziskavah le seznane cen, ignorira pa druge faktorje, ki so povezani z življenjskimi stroški.

"Stalno naraščanje draginje," pravi poročilo, "ni v soglasju z Rooseveltovim programom ekonomske stabilizacije. Ta program zahteva ravnotežje med mezdami in življenjskimi stroški. Vojni delavski odbor noče priznati, da mezde zaostajajo daleč za dragino. Sklicuje se na seznam biroja za delovno statistiko, ki skriva polovico zvišanja življenjskih stroškov. Nobena druga vladna agencija ne uporablja merila tega biroja."

Murray in Thomas svetujeta vojnemu delavskemu odboru, naj zavzame seznam biroja za delovno statistiko in osvoji seznam CIO, ki dokazuje, da so življenjski stroški poskočili za 45,3% v treh letih. Biro pri sestavljanju poročil ne upošteva glavnih dejstev in iz tega razloga niso samo netočna, temveč tudi zavajalna.

Domače vesti

Oblaki

Chicago, 26. jun.—Gl. urad jednote in uredništvo Prosvete so obiskali John in Josephine Vidmar iz Livingston, Ill., njegov brat Joe Vidmar iz Milwaukeeja, Wis. in mrs. Rose Looney, Chicago. Bili so na svatbi poročnika Johna Vidmarja, sina prvih dveh, ki služi pri vojaki v Californiji.

Iz Clevelanda

Cleveland, O.—Umrla je Annie Mihacic, članica društva 53 SNPJ. V Clevelandu je prišla iz Windsor Heightsa, W. Va.

Minnesotake vesti

Duluth, Minn.—V bolnišnici St. Mary se nahaja rojak Frank Indihar iz Gilberta. Podvrčel se je moral operaciji, katero je srečno prestal. Tam čaka na operacijo George Muhvič z Elyja. Dobro sta prestali operaciji Mary Gregorić in mrs. Grahek, obe z Elyja.

Nov grob v Kansasu

Edison, Kans.—Po osem mesečni bolezni je umrl Frank Krabanja, star 64 let, član društva 225 SNPJ in doma nekje od Ptuj na Štajerskem. Bil je več let tajnik tega društva. V Ameriki je bival okrog 40 let. Zapušča ženo, tri pastorki in dve pastorki, v starem kraju pa več sorodnikov.

Senatni odsek odobril pomožni načrt

Washington, D. C., 26. jun.—Senatni odsek za apropiacije je odobril načrt, ki je bil sprejet v nižji zbornici, da Amerika prispeva vsoto \$450.000.000 v sklad Združenih narodov za pomoč in obnovo. To je prvi ameriški prispevek v ta sklad. Senator Russell, demokrat iz Georgije in član odseka, je predlagal transferiranje vsote \$350.000.000 iz sklada posojilno-najemniške uprave v sklad Združenih narodov.

Masne aretacije liberalcev na Finskem

Stockholm, Švedska, 26. jun.—List Aftonbladet pravi, da je dobil poročila iz zanesljivih virov o masnih aretacijah in deportacijah liberalcev na Finskem. Veliko število liberalcev je bilo deportiranih v Rumunijo.

Edmundson nastopil proti Lewisu

Kandidiral bo za predsednika UMWA

Herrin, Ill., 26. jun.—Ray Edmundson, bivši predsednik dvanaestega rudarskega distrikta UMWA in vodja gibanja za avtonomijo v okviru unije, je naznanil, da bo kandidiral proti Johnu L. Lewisu na konvenciji v prihodnjem septembru za mesto predsednika.

Edmundson je resigniral kot predsednik dvanaestega distrikta UMWA v aprilu tega leta v znak protesta proti imenovanju uradnikov distriktov po Lewisu. To metodo je obsodil za nedemokratsko, da si mu je Lewis poklonil pozicijo predsednika dvanaestega distrikta.

Gibanje za avtonomijo, ki ga vodi Edmundson, ni po njegovi izjavi razkolniškega značaja. Cilj tega je izvajanje pravice, da bodo člani distriktnih organizacij lahko izvolili uradnike.

Edmundson je dejal, da ima podporo pri krajevni uniji, katere član je Lewis, kakor tudi pri večini unij v illinoisem distriktu. Zborovanje se bo vršilo v Cincinnati, O., 2. julija in na tem bodo sprejeti načrti in program akcije. Peticija, da vsi distrikti dobe avtonomijo, bo predložena konvenciji UMWA, ki se prične 12. septembra.

Svobodne cone za begunce v Ameriki

Načrti predloženi kongresu v odobritev

Washington, D. C., 26. jun.—Blok kongresnikov je predložil kongresu načrt, da Amerika nudi zavetje beguncem, žrtvam nacistične persekucije v Evropi in jim reši življenje.

Sedem kongresnikov je predložilo identične načrte. Na podlagi teh naj predsednik Roosevelt proglasi gotove kraje za svobodne cone. Begunci naj bi bivali v teh conah, dokler traja vojna, potem pa bi se vrnil domov.

Kongresnik Dickstein, demokrat iz New Yorka in načelnik odseka za imigracijo, je dejal, da bo skušal pospešiti akcijo. Zaslisanje o načrtih se prične pred njegovim odsekom 21. julija, če ne bo Roosevelt prej storil korakov v prilog beguncem.

"Zdaj, ko je invazija v razmahu, naciji gonijo ljudi iz kraja v kraj," je rekel Dickstein. "Nasla dolžnost je, da damo tem revežem žarek upanja."

Drugi kongresniki, med temi Scanlon, Celler in Marcantonio, so izjavili, da načrti predvidevajo le začasno pomoč beguncem, ne pa revizije imigracijske politike. Senator Gillette, demokrat iz Iowe, je dejal, da se strinja z nameni načrtov.

Zivila in zdravila za ameriške vojne ujetnike

New York, 26. jun.—Maurice Pate, direktor ameriškega Rdečega križa, je dejal, da živila in zdravila v vrednosti čez dva milijona dolarjev so v skladiščih v Vladivostoku, ruski luki, kjer čakajo na parnik, da jih odpelje v taborišča na Filipinskih otokih in Daljnem vzhodu, v katerih se nahajajo ameriški vojni ujetniki. Pate je izrazil upanje, da bo Tokio dal dovoljenje za transportacijo živil in zdravil v taborišča.

Vrhovni sovjetski svet odložil volitve

Moskva, 26. jun.—Predsedstvo vrhovnega sovjetskega sveta je odložilo volitve za eno leto, se glasi uradno naznanilo. V tem smislu je bil podaljšan termin članov sveta.

PROTIFAŠISTIČNA REPUBLIKA V SEVERNI ITALIJI

Minister v Mussolinijevi v tadi pobegnil v Nemčijo

POLICIJSKI NAČELNIKI Odstavljeni

Chiasso, Švica, 26. jun.—Sem dospela poročila naznanjajo ustanovitev protifašistične republike v provinci Piedmont v severni Italiji in da je Roberto Farinacci, notranji minister v Mussolinijevi luterski vladi, pobegnil v Nemčijo.

Republika vključuje ozemlje od Maggiorkega jezera do Bielele v zapadnem delu Piedmonta. Za glavno mesto republike je bila proglašena Borgosesia, kjer je bila tudi objavljena proklamacija o ustanovitvi republike. Parniki na jezeru so še pod kontrolo fašistov.

Nemški vojaški častnik in nek fašistični uradnik sta bila umorjena v Novari, nakar je bilo 17 talcev ustrelenih. Italijanski partizani so se oblekli v policijske uniforme in udarli v ječo v Comu. S seboj so pripeljali uklenjenega dezerterja in osvobodili 52 jetnikov. Stražnikom so prej zapretili z ustrelitvijo, če se ne bodo podali.

V Genovi, veliki italijanski luki, je izbruhnila generalna stavka potem, ko so naciji odpeljali stroje iz tovarna Ansaldo Co. v Nemčijo. V Milanu so tudi izbruhle stavke.

Partizani so zasedli del mesta Portovenetia v Lombardiji. Nemške čete so bile potegnjene iz Lombardije in poslone v druge kraje.

Izgle, da Mussolinijevim fašistom gore tla pod nogami. Vest, ki pa še ni potrjena, pravi, da so naciji odvedli Mussolinija v Nemčijo.

Druga poročila trdijo, da je bilo več policijskih načelnikov v mestih v severni Italiji odstavljenih.

Zmaga zagotovljena governorju Deweyju

Nominiran bo za predsedniškega kandidata

Chicago, 26. jun.—Newyorški governor Thomas E. Dewey bo nominiran za predsedniškega kandidata na konvenciji republikanske stranke, ki se je danes pričela. To je postalo jasno, ko mu je delegacija iz Pennsylvanije zagotovila svoje glasove.

Gotovo je, da bo Dewey dobil najmanj 622 glasov. Za nominacijo je potrebno 529 glasov. Zanj so se izrekle delegacije iz New Yorka, Illinois, Indiane, Michigan, Missourija in Connecticuta in tem bodo sledile delegacije iz drugih držav.

Konvencija se vrši v Stadiumu. Glasovanje se bo vršilo v sredo in izgle, da bo Dewey nominiran z ogromno večino glasov. Za podpredsedniškega kandidata bo najbrže nominiran californijski governor Earl Warren.

William L. Hutcheson, predsednik tesarske unije, članjene v Ameriški delavski federaciji, je dejal, "da di bili organizirani delavci počašeni, če bo konvencija nominirala Hutcheson za podpredsedniškega kandidata."

Ameriško darilo zavezniškemu vojaku v Franciji.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdravne dršave (sven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$2.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$8.00. Subscriptions rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesi, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Hitlerizem in rasno bigotstvo

Med najogabnejšimi izrodki hitlerizma je njegov rasni barbarizem, njegovo rasno bigotstvo, ki postavlja "nordijsko raso" na pedestal človeške "popolnosti" ali "superiornosti", vse druge rase in narode pa smatra za "inferiorne" ali manjvredne.

Na podlagi te zveržene teorije je proglasil Žide za najbolj "inferiorno raso", ki mora biti uničena do zadnjega. Takoj za Židi pridejo Slovani, med katerimi so Poljaki najbolj "inferiorni", nato pa Slovenci. Ti naj bi "nordijskim superiorcem" služili za tlačane, ostali Slovani pa za hlapce, kar je eno stopnjo višje.

S to ogabno teorijo so naciji zasedali veliko sovraštvo posebno do Židov po vsej Evropi, najbolj pa seveda v Nemčiji. Takoj, ko so prišli na krmilo, so po vsej Nemčiji začeli z masno eksterminacijo Židov; ta barbarizem so nadaljevali tudi po vseh okupiranih krajih, kamor so prišli. Danes se sodi, da so naciji že pomorili direktno ali indirektno nad štiri milijone Židov v Evropi. Povsod so tudi uveljavili posebne "nordijske" ali protizidovske zakone, s katerimi so Žide proglasili za človeške izobčence in izvržke.

Zgodovina, vsaj modernejša zgodovina ne pozna take Golgote kot je zadela Žide pod nacijo. Carska Rusija je sicer poznala in namenoma uprizarjala antižidovske pogrome, toda ti so bili komaj senca napram temu, kar se dogaja v Hitlerjevi Evropi. Carska Rusija je zasedala antisemitizem tudi med Poljaki. Ta strup je tako močan in ukoreninjen med njimi, da kljub vsemu njihovevemu trpljenju, v katerega so bili pahnjeni po invaziji Poljske, še danes dviga glavo. Za Poljake je to velika tragedija, kajti če se na tej svoji Golgoti ne morejo otresti antisemitkega strupa, je malo upanja, da se ga bodo iznebili po vojni.

Kar se tiče same nacijske teorije o "nordijski rasi", je biološko in antropološko (veda o človeku in človeštvu) največja nesmisel in največja perverzija. Biološko smo vsi ljudje enaki brez razlike na polt; med zaplodki belopoltnega, zamorskega, temnopoltnega ali rumenopoltnega otroka ni v vseh razvojnih štadijih, dokler je otrok v materinem telesu, absolutno nobene razlike. Z drugo besedo: po vsem telesnem in tudi možganskem ustroju smo vsi ljudje enaki, vsi bratje in v biološkem pomenu vsi "sinovi Adama in Eve". Se več: zaplodki človeka in nekaterih živali in rib so si v začetnem štadiju zelo sorodni.

Znanstveno je nacijaka teorija o "nordijski rasi" in njeni "superiornosti" čista izmišljotina. Epaka izmišljotina je tudi trditev, sloneča zgolj na rasnem bigotstvu, o "superiornosti" te ali druge rase. Ljudje vseh ras in vseh narodov so pokazali in dnevno pokazujejo sorodne mentalne in fizične sposobnosti. Biološko je zamorec, rumenopoltec ali temnopoltec prav tako razvit, ima potencialno iste sposobnosti kot belopoltec. Do kolike višine ta ali drug posameznik razvije svoje mentalne in fizične sposobnosti, ni odvisno od rase ali plemena, marveč od njegovih dednih lastnosti in od okoličin, v katerih živi in v katerih so živeli njegovi predniki.

Torej je vsaka domneva ali trditev o "superiornosti" te ali druge rase ne samo največja nesmisel, marveč tudi absolutno potvarjanje resnice. Enako je tudi glede "nordijske rase", katere sploh ni nikjer. Je pa nordijski ali germanski tip človeka, kakor je tudi slovanski tip, latinski ali sredozemski tip itd. V resnici je vsak narod, ne samo v Evropi, marveč širom zemlje, babilonska mešanica raznih človeških (fiziognomičnih) tipov.

Tudi o "čisti rasi" ni mogoče govoriti, kajti vsaka rasa je v resnici mešanica ras. V kavkaški ali belopoltni rasi se na primer preliva dosti mongolske krvi ali obratno. "Čisto raso" je mogoče dobiti le med najprimitivnejšimi rodovi v največjih džunglah tega ali drugega kontinenta, kjer ni preseljevanja in mešanja narodov.

Ves nacijski rasni barbarizem je torej zgrajen na največjih znanstvenih potvarah, ki nacizmu služijo povsem v politične in ekonomske svrhe. Z antisemitizmom, ki ga Nemčija pred hitlerskim gibanjem ni poznala, je zastrupil ne samo Nemce, marveč tudi druge narode po vsej Evropi. Židom je napravil vso odgovornost za krivično versajsko pogodbo, za "marksizem" in vso gospodarsko krizo in brezposelnost, skozi katero je korakala Nemčija pred Hitlerjevim prihodom na krmilo. Na strune te monstroznosti je udarjal kljub temu, da so Žide v Nemčiji tvorili komaj en odstotek prebivalstva—nekaj nad 600.000.

In ta nacijaki strup se zadnja leta razliva tudi v tej deželi, kjer je rasno bigotstvo zelo razširjeno in ukoreninjeno. Sploh je rasno bigotstvo najbolj črna poga na telesu Amerike. Ta strup je razširjen med vsemi sloji, posebno pa v južnih državah in industrijskih središčih križem dežele.

Največje žrtve tega strupa so zamorci, ki tvorijo deset odstotkov prebivalstva. Ampak zamorci niso edini, ki so marsikje izpostavljeni enakim insultom in zapostavljanju kot so Žide v nacijaki Nemčiji. V zadnjih letih je nastala velika podtalna gonja tudi proti Židom in Japoncem. V tem ima Hitler zelo veliko pristašev v Ameriki. Vsi ti rasisti se seveda sklicujejo na "amerikanizem", se ob vsaki priliki ponašajo s svojim "patriotizmom", grme proti Hitlerju, obenem pa propagirajo enako rasno bigotstvo kot hitlerjevci. Ta bolezen je zelo razširjena tudi med ameriškim delavstvom, ki si s tem le samo jamo koplje.

Zadnje čase smo na primer večkrat čitali, da so tukaj ali tam zastavali delavci, tudi po več tisoč delavcev, ker je podjetje uposlilo zamorce. Nedavno je bila stavka v neki tovarni v Toledu, O., zato, ker je bilo par zamorcev promoviranih na boljše dela.

Take stavke in taki rasni izbruhi so vredni najstrožjega obsojanja. Taki delavci, ki so prežeti z rasnimi mržnjami in ki zaničajo delavcem druge polti pravico do kruha, do ekonomske ter politične enakopravnosti—taki bigoti so vredni največjih batin. Če bi bilo mogoče, bi bilo take bigote najbolj preobleči v črno kožo in jih postaviti na mesto zamorcev, potem pa bi videli, kako bi se počutili. V teh rasnih bigotih ima Hitler svoje najboljše posnemalce.

Glasovi iz
naselbin

BARBIČEVA KOLONA

Cleveland, O. — Zavezniška invazija Francije se je uspešno izvršila. K temu uspehu je največ pripomogla rekordna ameriška produkcija in njena armada. Celo sam Jože Stalin je pohvalil zavezniško invazijo in uspešen napad na Hitlerjevo evropsko trdnjavo. To je nekakšen začetek konca nazijske morilne aile.

Dne 11. junija je tajnik društva št. 53 SNPJ poročal, da ima naše društvo že 70 članov v ameriški armadi, in to od kapitana, nadporočnika, poročnikov, četovodij in kaprolov do prostakov. Če kdo reče, da smo pri našem društvu patrioti, se mu zahvaljujemo za lepo priznanje. Poleg tega je to društvo ponovno kupilo za \$500 vojnih bondov. Torej smo dobri gospodarji. Naše društvo ima tudi člana, ki je dopisnik, pa se ga nekateri tako ogibajo kot garjevega koštruna, dočim jih je mnogo, ki želijo, da kaj poroča, ker je postalo tako dolgočasno kot v Sahari, in to v našem naprednem, liberalnem, delavskem, demokratičnem, kulturnem, za veliko slovansko državo Rusijo, za partizansko Jugoslavijo listu.

Pri nas je na društvenih sejah dovoljena vsaka kritika, zato nekateri samo kritizirajo, pozabijo pa, da je treba tudi novih kandidatov v sedanji kampanji in da je treba kritike tudi osoliti, da so bolj užitne. To se lahko naredi z delom za povečanje naše SNPJ. Šele kadar se to stori, se lahko kritizira. Vedite oni, ki šikate na nas, da mi delamo in to je naša delna taktika. Do you get the point? Vedite tudi, da se ne oziramo toliko na pravila kot na moralo. Moja in tvoja dolžnost pa je, da se malo opiramo tudi na moralo. Pravila in spet pravila, nisi se ravnal po točki 666, ker se ti ni dovolilo po paragrafu 450, da se smeš iti gret na solnce, zato nisi upravičen do podpore. Mi razumemo, da si dober član, ampak mi ne smemo kršiti paragrafov.

Bolnik, ki je imel poteškoče z nakaznico, me je opomnil, da bosta zdravnik in bolničarska priredila zadevo izpolnjevanja bolniških nakaznic pred zdravniško zvezo v Clevelandu zaradi nepotrebnih vprašanj. Zdravniki so namreč preobloženi z delom in nimajo časa, da bi čitali dolga vprašanja, mi pa pravimo, da mora iti vse po pravilih. Kaj bo zdravniška zveza ukrenila, se sedaj še ne ve, če pa sklene, da se ne bodo izpolnjevale dolge nakaznice, se bo naš bolniški odelek moral tudi pripraviti na spremembo.

Društveni predsednik John Šore je poročal kot član farmškega odbora, da bo predsednik tega odbora M. Medvešek odpotoval v Chicago, ker je vložil aplikacijo za pomožnega urednika, ki je bila edina in sprejeta.

Tako ga bodo tukajšnja federacija, soc. klub 49, društvo št. 5 in dramatika pogrešali, v Chicago pa bo eden Clevelandčan več in tako bodo vsi štirje uredniki bivši metropolitani, Zorko, tudi Clevelandčan, pa dela v upravnistvu. Najprej so pa ponudili službo pomožnega urednika Ivanu Molku, a jo je odklonil, kar je dokaz, da hoče biti v pokoji in ne mara ponujene dobrote. Pa še pravimo, da ni dobrih ljudi na svetu, ki ti želijo dobro. Ali ni smešno, če kdo sam nahujska ljudi s slabim nastopanjem napram sebi, potem pa pravi drugemu, češ, ti hujskaš ljudi proti nam. Smešno, ne?

Bolnikov pri našem društvu ni bilo mnogo, več pa je bilo operacij. Čevljar Frank Dacat se je ranil z iglo v oko, moral je v bolnišnico, sedaj pa je spet na svojem delu, kar je pač dobra vest. Glede konvencije si menda ni treba preveč beliti glav, ker bo vse okej, zakon ilinojske države pa pravi, da se morajo vršiti konvencije bratskih podpornih organizacij vsaj vsaka štiri leta enkrat. Torej konvencije se mora vršiti prihodnje leto. Če bomo šli na Eveleth, bo tam gori lušno, ali ne, Urška, upam pa tudi, da bom dobil tisto veliko ribo, ki mi jo je obljubil senator Blatinik.

Zadnjič sem med drugimi pismi prejel tudi pismo iz Hartshorne, Okla. To pismo omenjam zato, ker sem se spomnil starega naseljenca in njegove Rožice. On je bil po nedolžnem vržen v ječo neke v Arizoni ali Texasu, Rožica pa je z njim vpred trpela. Ta Rožica, ki jo bom imenoval, je Ann Ravnikar, delegatka iz Detroita, ki je gotovo hči čitateljev Prosvete, namreč dvojice Ed Ravnikar, Hartshorne, Okla. Ančka je bila delegatka na clevelandski konvenciji leta 1937. V Oklahomi je bila učiteljica, potem je odšla v Detroit, kjer je bila privatna tajnica pri neki firmi in se je popočila z nekim hrvaškim fantom. Če je bil sreča stari naseljenec v Oklahomi, bi morala poročila belokranjskega fanta iz Doblja. Ančka je bila imenitno dekle in upam, da je tudi dobra žena. Pismo se glasi:

"Moja žena in jaz sva stalna bralca dnevnika Prosvete in vodno gledava za Tvoje dopise, ker jih smatramo za zanimive. Midva resnično želiva, da nadaljuješ s pisanjem v dnevniku Prosvete, ker z veseljem prečitava vsak dopis, ki ga napišeš. S pozdravom! Mr. & Mrs. Ed Ravnikar."

Pismo je bilo datirano 29. maja. Takih pism in kart bo okrog 40 iz vseh kotov ameriške Unije, od države New York do države Washington. Eno je prišlo danes iz Colorada. Iskrena hvala vsem!

Frank Barbič.

RDEČI KRIŽ ISČE...

Chicago. — Tukajšnji urad Rdečega križa je bil naprošen, da poišče za Felicijana Rojca (Roya ali Roje), za katerega bi rada izvedela njegova sorodnica v starem kraju. Kdor ve za omenjenega rojaka, je naprošen, da sporoči zadevne informacije na naslov: Foreign Service Department, American Red Cross, 616 S. Michigan Ave., Chicago, Ill. Telefon Harrison 5910.

Rdeči križ.

ŽELJE PO MIRU

Kansas City, Mo.—Prigibno pošiljam naročnino za dnevnik Prosveto, zaeno pa tudi par vstic in želim, da jih priobčite.

Tukaj v Kansas Cityju je vse bolj tiho, kajti večina mladih fantov in mož služi strica Sama. Tudi naš sin služi strica Sama in je pri mornarici. Razume se, da mu želimo obilo sreče in zdravja, tako tudi skorajšnjega povratka k svojem in prijateljem. Enako želimo vsem ostalim fantom-vojakom.

Neverjetno je, da se bi naše želje uresničile v vseh slučajih, kajti vojna zahteva svoje žrtve, velike žetve. Tako je bilo v vsaki vojni, ta vojna pa je še hujsa in večja, ker se bije na vseh kontinentih in v vseh kotih sveta. Nihče ne ve, kdaj se bo končala in kdaj se bo zopet vrnil ljubi mir. Ves svet težko pričakuje ure, ko bo razglašeno, da je konec vojne in da se je na zemljo spet vrnil mir.

Ob koncu pozdravljam vse čitatele in urednike Prosvete. Naj dodam, da sva s sedanjim glavnim urednikom skupaj doma, namreč iz našega lepega Št. Vida pri Stični na Dolenjskem. Prosveto sem vedno rada čitala in rada jo čitam tudi sedaj.

L. Kozlevchar.

ŠE O DIVJIH LOVCIH

Monroe, Mich.—Bilo je v nedeljo, ko smo se podali na lov na srne in dolgouhce. Ta lov je bil v resnici prepovedan, torej nepostaven, malce tatinski, zato pa menda toliko bolj interesanten, privlačen in pustolovski. Vse to skupaj, poleg lepe divjačine, nas je gnalo v naravo, da ukanemo oblast.

Na lov smo šli v gozdove in na gmajne, ki so bile blizu vasi, pravzaprav za vasjo, kajti do lovskega prostora je bilo jedva pol kilometra. V naši skupini smo bili trije "raubšci", ki smo lazili iz enega gozdiča v drugega. Med gozdiči so bile njive in pašniki in male senožeti. Ob obronku obsežnega graščinskega gozda smo stopili v akcijo in začeli lov na divjačino. Dogovorili smo se, da eden bo priganjal in prepodil divjačino, dočim bosta ostala dva stala v govtovi razdalji na straži, da pocijata plaho zverjad, ki bi jo priganjač utegnil napoditi. Tako se je zgodilo.

Ker sem bil najmlajši v naši trojci, star šele 15 let, sem sprejel delo priganjača, kajti tako sta ostala dva predlagala, podpirala in sprejela. Torej sta bila v večini in ta sklep se je izvršil na demokratičen način: dva proti enemu. Z veseljem

Ruski vojski v akciji v Rajackiju. Fina.

sem sprejel ta odlok in stvar je bila v redu.

Vsak izmed nas je imel s seboj piščalko, tako da je lahko zapiskal in s tem dal signal za naskok. Naše lovsko delo je bilo smotreno urejeno in razdeljeno. Dobil sem palico v roke in čim sem slišal glas piščalke, sem se odpravil v gozd ter korakal okrog grmičevja. S korobačem sem opletal po grmovju in po debelih gabrih in hrastovih debelih. To je bilo zanimivo opravilo, kajti jaz sem bil tisti, ki sem imel nalogo, da prepodim divjačino iz zavetja, da jo moja tovariša pocijata.

Čitateљи bodo lahko razumeli, da se je po gmajni in tik gozda pasla domača živina in drobnica, kakor je pač navada v starem kraju. Na drugem koncu gozda pa so otroci oziroma pastirji pekli krompir, ki so ga prinesli z bližnjih njiv. Še naprej sem mlatil po grmičevju in plašil zverjad na desno in levo. Tako sem delal že okrog pol ure, če sem v tem času kaj prepodil in pognal v dir, mi ni bilo znano, ker je bilo grmičevje dokaj gosto, ampak ker nisem ves ta čas slišal strela iz puške, sem pač lahko sklepal, da nisem še nič prepodil. Če pa sem, je vse-kakor zver ubrala drugo smer in se tako neopazno izmuznila na varnejši kraj gozda, mojima tovarišema lovčema pa je pokazala pete.

Kaj mi je bilo storiti? Z mojim drezanjem po grmovju sem enostavno nadaljeval, doždeva-lo pa se mi je, da bom kmalu spet prišel do prostora, kjer sta stala na preži moja dva tovariša. Nisem se motil. Že od-daleč sem slišal njun pogovor. Čim sem prišel do njiju, sem ju vprašal po lovski sreči, kje je divjačina. "Tri srnjake si prepodil," sta oba hkratu povedala. "A to je bil vrag, ker so bili pre-daleč, zato nisva hotela po nepo-trebnem tritati nabojev," sta pojasnila.

Posedli smo v travo in si pri-žgali cigarete. Čim smo se ma-lo odpočili, že smo bili spet na nogah in lov se je nadaljeval. Ob obronkih gozdiča je bilo pol-no goveje živine, tako da sem večkrat mislil, da vidim srnja-ka, pa je bilo prestrašeno tele, ki se je v dvajh skokih pred me-noj pognalo v dir, kakor bi mu gorelo pod nogami.

Tovariša sta mi naročila, ka-dar vidim srnjaka, naj zapis-kam na piščalko, in ko sem vi-del tisto tele, ki se mi je zdelo, da je srnjak, sem seveda zapis-kal na piščalko, da mi je kar sa-pe zmanjkalo. Tako sem se napejal, kakor nekoč tista pravljitena krotka ali žaba, ki se je napihovala, da bi postala ta-ko velika kot bik, ki se je pasel v njeni bližini. Razume se, da sta oba moja tovariša obrnila pozor v smer, od kjer sta slišala pišk moje piščalke. Buljila sta v tisto smer, da ne zgrešita dirja-jošega srnjaka, ki ga pa seveda nikjer ni bilo, le telček se je splašil.

Na tistem kraju je bil gozd dokaj gosto zaraščen in je bilo težko razločiti srnjaka od telč-

ka. Skozi goščo sem se le s silo potisnil. Šel sem naprej, piščal-ko pa sem djal v žep. Če bom prepodil kakšnega srnjaka, ga bosta tovariša že podrla, sem si misli sam pri sebi. Koraci sem naprej po srobrutju in goš-či, pri tem pa sem se zapletel v srobrut, ki se mi je ovil okrog vratu in po životu. V velikih skokih jo je ubiral po gozdu. Hitro sem zapiskal, da se je raz-legalo po gozdu in odmevalo od debel. Strel iz puške je prese-kal gozdno tišino in meni je do-bro delo pri srcu.

Gotov sem bil, da sta tovariša podrla srnjaka, ki sem ga baš prepodil. Naglo smo jo ubral proti njima in že od daleč sta mi mahala, pa ne v pozdrav ali od veselja, temveč da naj be-žim. Radovednost pa je bila močnejša, zato sem šel k njima da se prepričam, kaj se je zgo-dilo. "Poglej tja," je dejal tova-riš. Pogledal sem in med grmo-vjem je ležalo — ustreljeno tes-le. Naglo smo jo odkurili z tes-le neljube dogodivščine, nato pa smo se ustavili za grmom in o-pazovali kaj bo. Kmalu so se prikazale tri postave, ki so od-nesle telčka v cigansko tabo-rišče...

Frank Kroll.

PRISPEVKI JPO-SS

East Helena, Mont.—Seledeče je poročilo iz urada postojanke št. 28 JPO-SS. Že precej časa nismo nič poslali za naše od voj-ne osirotele ljudi v stari domo-vini. Da pa ne bodo rojaki po naših naselbinah mislili, da smo tukaj popolnoma zaspali oziro-ma da smo pozabili na našo sta-ro domovino in naš trpeči na-rod, ki si ne more sam poma-gati, se zopet oglašamo z mal-vstoto, lahko bi bila večja, am-pak tisti, ki niste sedaj prispe-ovali, vas prosim, da v bodoče podvojite, kadar vas bomo spet obiskali.

Prispevala so sledeča društva in posamezniki: Društvo št. 143 SNPJ \$7, društvo št. 45 KSKJ \$5, in društvo št. 43 ABZ \$5. Posamezniki: Anton Mihelič \$6, po \$5 pa John Smith, Frank Hrella in Jacob Skoff; po \$2 Louis Smith, Frank Gorsich in Joseph M. Sasek; po \$1 Frank Percich, Frank Sasek, Rudolph Cvar, Mary Langenus, Joseph Basti, Frank Prebil, Katherine Kovacich, Helen Russ st., Anton Smole ml. in Mary A. Smith ter Eva Sasek 50c. Skupaj \$54.50. V inemu odbora se vsem prispevateljem iskreno zahvalju-jem in jih rojasko pozdravljam.

Joseph M. Sasek. taj.-blag.

DODATNO POROČILO

Slovan, Pa.—Želim popraviti pomoto v dopisu z dne 19. ju-nija, v katerem je poročano, da je društvo 421 SNPJ oziroma Sansova podružnica št. 82 pri-spevala nadaljnih \$43. Glasiti bi se moralo "nadaljnih \$5," kar naj člani v Slovanu vzamejo na znanje.

Karolina Papeš.

Ali ste naročili na dnevnik Prosveto? Podprite svoj list! AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Prebivalci Bayeuxa, francoskega mesta, pozdravljajo generala Charlesa de Gaulle, predsednika francoskega narodnega odbora.

Iz borbene Slovenije

DEMOKRATIČNOST VOLILNEGA ODLOKA

Boris Kidrič

(Iz lista Slovenski Poročevalac z dne 12. marca 1944.)

Volilni odlok je razpisan na osnovi ustreznega odloka prvega zasedanja Slovenskega narodno osvobodilnega sveta. Nekdaj je bilo v navadi, da so tudi tiste trohice demokratičnih oblik, ki so jih napravila kaka uradna zasedanja, ostale neizpolnjene. Sedaj, ko si je ljudstvo s svojo udeležbo v sveti domovinski vojni samo priborilo svoje pravice in ko so naši najvišji zakonodajni in izvršni organi zares izraz narodne volje, je temu popolnoma drugače.

Niso še minuli trije tedni od prvega zasedanja in že prihajamo k izvedbi volitev v krajevne narodno-osvobodilne odbore in v okrajne narodne skupščine. Naglasiti je torej treba, da je predsedstvo Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta takoj začelo izvajati sklepe in odloke prvega zasedanja v korist graditve pristne demokracije in demokratične narodne oblasti na slovenskih tleh.

Kdor preuči volilni odlok prvega zasedanja Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta in ustreznimi volilni odlok njegovega predsedstva, razvidi na prvi pogled, da so slovenske narodne množice dobile—prvič v naši narodni zgodovini—pristne ljudske samoupravne organe, ki v okviru obstoječih splošnih zakonov in odlokov samostojno ukrepanje o vseh javnih zadevah prebivalstva. S tem je dana prebivalstvu dejanska komunistična, da se samo upravlja. Krajevni narodno osvobodilni odbori so dejansko samo izvršni organi zborov, ki jih tvorijo vsi volilni upravičenci tistega kraja. Kot taki odgovarjajo krajevni narodno osvobodilni odbori glede vsega svojim volilecem. Volilci imajo vsak čas možnost, da odločijo tako funkcionarje krajevnega narodno osvobodilnega odbora kakor odposlance v okrajno narodno osvobodilno skupščino.

Če v tej zvezi razmislimo še odlok o vzpostavitvi in organizaciji narodne zaščite, spoznamo z lahkoto, da so našim samoupravnim organom dejansko dana jamstva za resnično združitev naredbodajne in izvršne oblasti. Narodna zaščita je namreč na razpolago samoupravnim edincem!

Predobro nam je še vsem v spominu, koliko nezadovoljstva je med osnovnimi ljudskimi množicami povzročala nekdanja jugoslovanska komasacija (pojenje) občin. In povzročala je upravičeno; saj je tvorba velikih občin, ki so predstavljale osnovne "samoupravne" enote, dejansko jemala samoupravne pravice osnovnim ljudskim naseljem, zlasti našim vasi. Naj se zagovorniki komasacije še toliko izgovarjali na potrebo večjih samoupravnih enot, dejstva, da je take vrste komasacija dejansko črtala samoupravo, niso mogli izbrisati!

Danes ima vsako osnovno naselje — če le ni premajhno — vsaka vas, vsak trg, vsako mesto pravico voliti svoj krajevni narodno osvobodilni Odbor in hkrati enega ali pa več odposlancev v okrajno narodno osvobodilno skupščino. S tem je po eni strani doseženo, da osnovno naselje zares samo sebe upravlja, po drugi strani pa v vseh zadevah okraja, ki je večja samoupravna enota.

Protijudski značaj nekdanje vrste komasacije je namreč obstajal v tem, da je komasacija obsegala samoupravne enice prve stopnje in tako dejansko likvidirala njihovo samoupravo. S tem pa seveda ni rečeno, da je vsake vrste komasacija slaba. Nasprotno! Komasacija na drugi samoupravni stopnji, ki jo v naši graditvi narodne oblasti predstavlja okraj, je izredno koristna tako v pogledu potrebe po večjih samoupravnih enotah kakor glede na dejstvo, da osnovnim ljudskim naseljem

odnosno njihovim odposlancem v okrajne narodne osvobodilne skupščine omogoča sodelovati o vseh zadevah večjega okoliša, v katerega spadajo.

Že ob priliki volitev v kočevski zbor odposlancev slovenskega naroda so se slovenske narodne množice na svoji lastni izkušnji prepričale, da je volilna pravica, ki jo daje nova narodna oblast, zrasla iz množičnega narodnega osvobodilnega gibanja, obsega zares vse volilne upravičence. Volilni odlok to ponovno dokazuje. Voliti smejo in voliti morejo biti moški kakor ženske, mladina in borci naše narodne osvobodilne vojske. Tudi v tem pogledu sodi naš volilni red med tiste, ki imajo pravico, da se imenujejo najbolj demokratične na svetu.

Možnost, da postavlja kandidatne liste in posamezne kandidate, je dana sleherni organizaciji, ki sodeluje v osvobodilnem gibanju. S tem je tudi s formalne strani zadoščeno vsem zahtevam demokracije. Edino, kar volilni odlok od organizacije zahteva, je to, kar od njih zahteva vsak pošten sin slovenskega naroda—namreč njihovo sodelovanje v osvobodilnem gibanju. Hkrati pa je volilni odlok šel še dalje. Da bi omogočil zares pristno ljudsko izbiro kandidatov, dovoljuje tudi posamezne kandidate, ki jih lahko postavlja vsak volilni upravičenec, čim jih veže na eno izmed obstoječih kandidatnih list.

Volitve so tajne. V tem je izrazit dokaz moči in samozavesti našega osvobodilnega gibanja in nove narodne oblasti. Narodna oblast, ki ima pogum sredi teže domovinske vojne in kljub podlegu delovanju narodnih izdajalcev razpisati tajne volitve, je že s samim takim visokim demokratičnim dejanjem dokazala ne le svojo demokratično vsebino, temveč tudi svojo zavest, da ji narodne množice v celoti zaupajo.—ZOJSA.

Ameriške izgube od začetka vojne

Poročilo vojnega in mornaričnega departmenta

Washington, D. C., 26. jun.—Vojni tajnik Stimson je poročal, da je armada izgubila od japonskega napada na Pearl Harbor do 6. junija, ko je bila izvršena invazija Francije, 178.677 vojakov. Število vključuje 31.289 ubitih, 71.432 ranjenih, 39.976 pogrešanih in 35.890 ujetih.

Mornarični department je razkril, da je mornarica izgubila 46.705 mož. Skupne izgube znašajo 225.382, med temi 51.333 ubitih.

Ameriške izgube prvi dan invazije Francije so znašale 3.283 ubitih in 12.600 ranjenih vojakov.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Francoski delavci pripovedujejo ameriškim vojakom, kako so ubili nemškega delodajalca, za katerega so garali za dva dolarja na teden pred zavestno invazijo Normandije. Ubiti Nemec leži na tleh.

Možna akcija za inozemstvo

Pod imenom Ameriškega odbora dobrotelnih društev za delovanje v inozemstvu, se je novembra meseca lanskega leta sestalo 15 velikih ameriških privatnih dobrotelnih društev, ki se že dolgo bavijo s pomožnimi akcijami v inozemstvu. V zadnjih par mesecih se je število teh društev pomnožilo na trideset članov in izgleda da bo ta porast še večji; radi vsega tega izgleda, da bo ta odbor skupaj z državnimi ustanovami igral veliko vlogo v delovanju za pomoč tujim deželam po končani vojni.

Ameriški odbor se je ustanovil radi tega, ker se je uvidelo da bi posamezni člani odbora, v težkem in kompliciranem delu v tujini, lahko mnogo pomagali s svojim izkuštvom. Tudi njihovi izurjeni ter preizkušeni pomagači bi ravno tako bili v veliko korist v krajih, katere že od poprej dobro poznajo in kjer bi s svojim delom ogromno doprinesli uspehu njih delovalnih državnih ustanov.

Samo ona društva, katerih preteklost in finančno stanje pokazujejo stabilnost ter uspehe v preteklem delovanju, in katerih delo in načerti so jasni in širokogrudni, tako da bo njih delovanje resničnega pomena za pomoč in rehabilitacijo v tujini, so člani tega odbora. Bil je ustanovljen zato, da sodeluje ter pomaga z nasveti, koordinacijo ter pripravljanjem načrtov za svoja včlanjena društva in dotične državne ustanove. Udeleževal se bo kot središče za dogovor, za pomožno delovanje na široki bazi, ter za izdelovanje načrtov za rekonstrukcijo oropanih ter od osištih izmučenih narodov po vsem svetu. Naloga tega odbora bo tudi preprečiti dupliciranje načrtov ter skrbeti za pravo potrebne pomoči za vse dežele, ki so pomoči potrebne. Takoj po osvoboditvi zemelj v Evropi in Aziji nameravajo včlanjena društva uvesti svoje delovanje, sodelujoč najraje z UNNRO ter drugimi državnimi in mednarodnimi organizacijami, ter sličnimi odbori ustanovljenimi v drugih deželah, kot je na primer Odbor britanskih društev za pomoč inozemstvu.

Ta odbor tesno sodeluje s predsednikovim odborom za kontrolo vojne pomoči in narodnim fondom. Ustanovljen je že odbore za Balkan, za Francijo, Italijo in Poljsko, odbor za deželo nego, za preseljene osebe.

Predsednik Ameriškega odbora je profesor Joseph P. Chamberlain z univerze Columbia in član predsednikovega posvetovalnega odbora za politične be-

gunce. Podpredsednika sta Joseph C. Hyman, od Skupnega židovskega odbora za razdelitev, ter Mgr. Patrick A. O'Boyle, izvrševalni direktor Društva za vojno pomoč narodne katoliške dobrotelne konference.

Včlanjena društva predstavljajo vse vere ter so s svojim dobrotelnim delovanjem že prekrilila ves svet.—F.L.I.S.

IZBOLJŠANJE SLUŽBE ZA ISKANJE DELA

Urad za zaposljevanje pripravlja za vojake, odpuščene iz vojske, pregled delavskih priložnosti v vseh večjih industrijskih središčih, kjer živi več kot 100.000 ljudi, in v glavnih mestih vseh držav, brez ozira na njih velikost.

Po besedah Paula V. McNutta, predsednika vojne komisije za delavsko moč, bo pregled, ki bo izšel pod imenom "Informacije za veterane na delavskem tržišču" in se oslanja na podatke, dobljene od delodajalcev, prenavljan vsaka dva meseca. Potom tako zbranih informacij se bo natančno videlo, kakšne so priložnosti delavcev v vseh glavnih industrijskih krajih za najmanj šest mesecev naprej.

Radi omogočenja uspešnega ter da bi se veteranom dalo najbolje kar je mogoče, so bili ti pregledi poslani skoro vsem okrajnim uradom za usposljevanje v glavnih krajih dežele. Tako se bo sedaj povsod takoj vedelo o priložnostih dela v 114 glavnih usposljevalnih krajih dežele. Tudi druge take informacije bodo posebne važnosti in v korist onim veteranom, ki želijo vedeti o deslavskih priložnostih v nekem čisto drugem kraju dežele.

Skozi ta pregled se bo tudi izvedelo, kje so ne samo največje vojne in civilne industrije v vsakem posameznem kraju, marveč tudi o izgleh za uposrilev ali uposrilev v bližnji bodočnosti, ter tudi o možnostih za zaposlitev po vojni v označenem kraju. Pridodane so še informacije, ki bodo koristile onim, ki se preselijo v drugi kraj, kot se na primer imena tvev, vrste del takoj na razpolago, delavne ure, plače, možnost dobrega stanovanja, cene življenjskih potrebščin, potem priprilnost glede šole, bolnice, prevoza itd.

McNutt je rekel, da se bodo ta naznaila rabila v uradih za usposljevanje, za nasvete veteranom odpuščeni iz vojske. Vojška, mornarica, marina in obalna straža so zelo zainteresirane na tem novem planu ter bodo v polni meri izkoriščale informacije tega pregleda, posebno ko pride do demobilizacije.

Skoro vsaki okrajni oddelk urada Združenih držav za uposrilevanje sedaj zbira ne samo delavce za vojno industrijo, tudi delavce za važne civilne tvevke, za železnice, za administracijo vojne hrane, za administracijo vojnega ladijskega prevoza. To splošno zbiranje je napravilo urad za uposrilevanje središče za iskanje dela po vsej deželi.

F.L.I.S.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Obisk pri Titovi misiji

(Radio-govor prof. Borisa Furlana v Londonu 20. maja.)

Pred nekaj dnevi je obiskal Titovo vojno misijo v Londonu novozelandski oficir, katerega so s skupino angleških, avstralskih in drugih vojakov partizani varno prepeljali preko slovenskega in hrvaškega ozemlja do pristana, kjer se je ukrcal za Veliko Britanijo. Njegovega imena ne smem imenovati, a dejal je, naj ga opišem kot onega temnolasega Novozelandsca, ki je govoril bolj slabo italijansko in nemško in je bil včasih za tolmača britanskemu majorju, ki je poveljeval celi skupini in je govoril samo angleško.

Nekam svečano je temnolasi kapetan potegnil iz žepa sicer obrabljen, a skrbno hranjen

Prezidijskega jugoslovanskega odbora v Londonu: Miko Petrovič, tajnik, dr. Boris Furlan, predsednik in Rudolf Bicanic, podpredsednik.—Slika SANS.

zemljevid "Dravske banovine", zložil skupaj posamezne kose in nam začel opisovati svojo pot, lepo izgovarjajoč slovenska krajevna imena. Mapo so mu podarili partizani in čim bolj je govoril o narodu Slovenije in Hrvaške in opisoval svoje doživljanje in junaško borbo narodno osvobodilne vojske (NOV), tembolj je skozi hladno in umirjeno zunanost Novozelandsca prodirala neka globoka ganjenost; bolj in bolj so ga prevzemali spomini; prvo srečanje s partizani, trinajsta slovenska brigada, Florjan, Marja. Vsem tem, ki jih ne more drugače imenovati, in vsem drugim tu neimenovanim sporoča tem potom najprilnejše podzave in iskrene želje za osebni blagor in za uspeh velike stvari, za katero se tako junaško bori. Njegove poslednje besede pri slovesu so bile izgovorjene odločno, mirno in premljeno: zamahnil je z roko in dejal: "Smrt fašizmu, svoboda narodu!"

O svojem življenju med partizani je novozelandski kapetan govoril zelo obširno tudi direktno preko BBC v oddaji za Daljni vzhod. Z navdušenjem je govoril o čistosti naših vasi, o skrbnosti naših kmetov, o vzorni disciplini NOV, o brezprimeri gostiljivosti naših ljudi. Med drugim je dejal: "Narod je, posebno v Sloveniji, globoko veren. V nasprotju s trditvami nemške propagande, partizani nikoli ne žalijo religioznih čustev naroda." In končal je svoj radio-govor z naslednjimi besedami: "Nemci so storili vse, kar je bilo v njihovi moči, da bi zatrli partizansko gibanje. Ni jim uspelo. Nasprotno, gibanje, ki ga tako modro in spretno vodi maršal Tito, je močnejše nego kdajkoli."

Koliko takih živih prič herojskega dogajanja v domovini je po vsem svetu, in vsaka teh prič pomaga, po svojih zmožnostih in sposobnosti, da prodira resnica na dan, da se široki tokovi javnega mnenja bolj in bolj pravilno opredeljujejo. Najbolj jasno se je videlo, kako stoji barometer javnega mnenja ob prihodu Titove vojne misije v London; družabni uspeh je presejal vse meje pričakovanja, povsem spontano je spregovorilo srce širokih mas in dalo nešteti dokazov najgloblje simpatije.

Težke borbe so pred nami, in mnoge težave nas čakajo. NOV jih je premagala v preteklosti, zmogla jih bo v bodočnosti. Partizan zmora vse, mi je dejal napol resno, napol v šali neki angleški znanec, ki dobro pozna našo zemljo. Naj nas dvajseta ura, ki se naglo in usodno bliža, najde vse strnjene okrog slavne zastave za poslednji udarec, ki bo strl nasprotnika in prinesel nam tako težko

V FOR FIVE AND V FOR VICTORY

D. R. Fitzpatrick—St. Louis Post-Dispatch

Odhod Titove vojne misije

VESLOVANSKI ZBOR V LONDONU

(Radio-govor prof. Furlana v Londonu 27. maja.)

V torek ob 12. uri sta general Velebit in major Vogelnik po 23-dnevem bivanju v Londonu odpotovala v Alžir h glavnemu stanu Maitlanda Wilsona. Pred odhodom je general Velebit razumiral v najožjem krogu rezultate svojega bivanja v Londonu. Poudaril je, kako zelo misija ceni toplo prisrčnost, s katero je bila sprejeta v vseh krogih britanske in zavezniške javnosti. Enako so odločujoči britanski faktorji pokazali globoko razumevanje za probleme, ki jih postavlja koordinirana strategija za odločilni naskok na takozvano evropsko trdnjavo, naskok, v katerem bo NOV igrala tako važno vlogo.

Titova misija v Londonu. Oficirja v sredini sta major **Dolfe Vogelnik** in general **Veslovanec** iz Ljubljane, in general **Vladimir Velebit**, Srb iz Zagreba. Civilisti na sliki so: dr. Boris Furlan, Rudolf Bicanic in Miko Petrovič, člani prezidijskega odbora Jugoslovancev v Londonu.—Slika SANS.

Britanski tisk poudarja veliki uspeh, ki ga je imela vojna misija. Diplomatski korespondent Evening Standarda n. pr. poroča, da so se razgovori in dogovori nanašali v glavnem na povečanje in takojšnjo izvršitev vojnih dobav NOV. Premier Churchill je v sredo izjavil v parlamentu:

"Proglasili smo javno, da bomo podpirali kar najodločnejše maršala Tita, zaradi njegove heroične in masovne borbe proti nemškimi armadam. Mi mu pošiljamo, in mu tudi v bodoče nameravamo pošiljati največje količine orožja, ki jih zmremo, in želimo upostaviti z njim kar najtesnejše zveze. V ponedeljek sem imel čast se razgovarjati z generalom Velebitom, katerega je maršal Tito poslal sem v vojno misijo. Med drugim smo se dogovorili, da bo maršal Tito poslal k nam svojega osebnega vojaškega predstavnika v svrhu neposrednega kontakta glede vsega, kar storimo za Jugoslavijo, in učinka, ki ga ima to na Jugoslavijo. Vse to je bilo seveda dogovorjeno povrh že ustanovljenih kontaktov z maršalom Titom pri glavnem stanu generala Wilsona v Alžiru in bo z njimi koordinirano."

V četrtek zvečer se je vrnil Vseslovanski zbor tu v Londonu. Pričakovano, a tako drago odkupljeno svoboda.—ZOJSA.

nu. Pred svojim odhodom je general Velebit izročil našemu Vseslovanskemu komiteju poslanico, v kateri izraža svoje obžalovanje nad tem, da ne more osebno prisostvovati zborovanju, poudaril pomen vseslovanske solidarnosti in važnost trajnega sodelovanja z anglosaškimi svetom. Poslanica generala Velebita je bila na zboru sprejeta z velikanskim navdušenjem in mnogokrat prekinjena po spontanah ovacijah maršalu Titu, NOV, brigadam "Jan Žižka" in "Hristo Botev."

Vodilni motivi, ki jih je poudaril general Velebit v svoji poslanici, so prišli splošno do izraza na Vseslovanskem kongresu v vseh govorih. Odlični zastopniki vseh slovanskih narodnosti so mogočno manifestirali za idejo vseslovanske solidarnosti, ki se praktično kaže na terenu v borbi proti skupnemu sovražniku in o potrebi, da se ohrani sedanje bratstvo v orožju z anglosaškimi narodi tudi po tej vojni kot duhovno bratstvo za dela miru.

Naj od vseh govornikov omenim samo prof. Seton-Watsona, ki je bil kot častni gost povabljen, da nagovori kongres. Naš stari prijatelj in veliki zagovornik pravične slovanske stvarni je poudarjal, da ta vojna ni samo boj na življenje in smrt med Britanijo in Nemčijo, med Ameriko in Japonijo, marveč da je to tudi največja slovanska vojna vse zgodovine. Od izida te vojne zavis ne le usoda največjega slovanskega naroda, Rusije, marveč v še večji meri usoda manjših slovanskih držav, Poljske, Čehoslovaške in Jugoslavije. Ta vojna je pokazala, da je stari duh tevtonških vitezov še vedno gibalna sila, in ta duh se izraža v sistematični dolgo in skrbno pripravljeni politiki eksterminacije Slovanov.

Med primeri eksterminacije, ki jih je našel, je prof. Seton-Watson kvalificiral prisilno deportacijo Slovencev z ozemlja njih pradedov kot "najbolj nečloveško dejanje v dolgi seriji bestialnosti, ki so jih zagrešili Nemci in njih pokorni lakaj Mussolini."

Prof. Seton-Watson je zaključil svojo globoko zasnovano historično sintezo tako: "Na rusko-britanski zavezi, sklenjeni s polnim odobravanjem Amerike, sloni ozdravljenje izmučene Evrope. Če se trdno ne povežemo v miru in v vojni, ne bomo kos gigantskim nalogam, ki so pred nami. Rusija in Velika Britanija nimajo nasprotujočih teritorialnih ambicij; druga drugo potrebuje na raznoteri način. Bolj nego kadarkoli poprej potrebuje Evropa ruski doprinos k skupni stvari vsega človeštva. Drugi Slovani, Poljaki, Čehoslovaki, Jugoslovani imajo važno nalogo, da posredujejo med svojimi ruskimi sonarodnjaki in zapadnimi demokracijami. Mi v Veliki Britaniji smo ponosni, da smo vaši zavezniki in zavedamo se skupnih interesov in mnogih prirodnih sorodnosti. Naj dolgo žive slovanski narodi Evrope in naj se čimprej otresejo tujega zavojevalca in kot svobodni sodelujejo na obnovi Evrope."—ZOJSA.

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovnici Stano Kraljovic

(Nadaljevanje)

Zarudinov strah, da ga bo Vološin, nehal smatrati za spretnega, bistroumno nesramnega človeka, ki je pripravljen za vse, je bil močnejši kot njegova skrita bojazn.

"Kje je pa vendar Lidija Petrovna?" je vprašal v napornem samozatajevanju in se začel zopet brez potrebe ves zmikati.

Marja Ivanovna ga je začudeno sovražno pogledala.

"Kaj te pa briga, ko se ne boš z njo oženil?" so rekle njene oči.

"Ne vem... Najbrž v svoji sobi," je odgovorila hladno.

Vološin je zopet izrazil pogled Zarudina. "Ali ne bi bilo mogoče kar najhitreje zahtevati Lidko; ta stari hloď me pač premalo zanima!" je dejal v mislih.

Zarudin je odprl usta in onemoglo zganil brke.

"Jaz sem tako veliko mičnega slišal o vaši hčeri," je izpregovoril Vološin, pri tem je pokazal gnile zobe ter se ljubeznivo nagibal z vsem telesom naprej in si mel roki, "da upam, da bom imel čast, biti ji predstavljen?"

Pogled Marje Ivanovne je zdrsil po nejasno izpremenjenem Zarudinovem obrazu; instinktivno je razumela, kaj je prav za prav utegnil slišati ta gnili in predrzni človek o njeni kristalnočisti in svetonežni Lidi. Ta misel je bila tako ostra, da ji je za hip vzbudila strašno slutnjo o Lidinem padcu in jo objela z onemoglo grozo. Postala je zmešana in njene oči so postale ta čas bolj človeške in mehkeje.

"Če jih ne zapodim od tod," si je mislil v tem hipu Sanin, "bosta prizadejala še mnogo gorja i Lidi in Novikovu..."

"Sem slišal, da greste stran?" je hipoma vprašal in zamišljeno gledal v tla.

Zarudin se je začudil, da ni prišla njemu samemu v glavo tako enostavna in pripravnica misel.

"A!... Dopust bi vzel za kakšna dva meseca..." je zablisnilo v njegovih možganih in Zarudin je naglo odgovoril:

"Da, spravil se je... Odpočiti in osvežiti bi se moral... Človek mora spletniti, če je ves čas na istem mestu."

Sanin se je hipoma zasmel. Ves ta pogovor, kjer ni niti ena beseda rodila tega, kar so ljudje čutili in mislili, vsa njegova neresničnost, ki ni varala nikogar, in to, da so vsi še nadalje hoteli varati eden drugega, kljub temu, da so vsi jasno videli, da nihče ne verjame — vse to ga je pripravilo do smeha. K njegovi duši se je pa villo kot prost val odločno, veselo čuvstvo.

"Srečno pot!" je rekel prvo besedo, ki mu je prišla na misel.

Hipoma so se vsi trije ljudje izpremenili, kakor da bi z vseh padla resna, trda, svetlolikana obleka. Marja Ivanovna je prebledela in postala manjša, v Vološinih očeh je zablisnilo boječe, meseno čuvstvo, ki ga je izpremenilo v žival z napetimi ušesi. Zarudin se je pa tiho in negotovo dvignil s svojega sedišča. Živahno premikanje je nastalo v sobi.

"Kaj?" je s pridruženim glasom vprašal Zarudin; njegov glas je bil v tem hipu nepredrugačen, resničen, prirojen.

Vološin se je plaho in drobno zasmel ter s bistrimi, boječimi očmi iskal svoj klobuk. Sanin je veseleje in zlobnega obraza, ne da bi odgovoril Zarudinu, našel Vološinu klobuk in ga mu dal. Vološin je odprl usta in iz njih je prišel slaboten, stisnjen glas, podoben tožecemu cviljenju.

"Kaj se to pravi?" je obupno zavpil Zarudin, ki se mu je že delalo črno pred očmi. "Škandal!" mu je šinilo skozi odrevenele možgane.

"Kar tako se pravi," je rekel Sanin; "vas tu-

kaj prav nič ne rabimo in napravili nam boste vsem skupaj veliko veselje, če se spravite od tod."

Zarudin je stopil korak naprej. Njegov obraz je postal strašen in mračno in zverinsko so se mu lesketali beli zobje.

"Tako torej..." je izpregovoril in sapa mu je krčevito zastajala.

"Marš ven!" je z zaničevanjem kratko in trdo odgovoril Sanin.

V njegovem glasu je zvenela tako stanovitna in strašna grožnja, da se je Zarudin umaknil in molčal ter nespodobno in divje obračal zenici.

"Vrag naj ve, kaj to..." je skoro glasno zamrmral Vološin in se hitro odpravil k vratom ter sramežljivo stisnil glavo med rame.

Med vrati se je pa prikazala Lida.

Nikdar ne prej ne pozneje se ni čutila tako ponižano kot naga sužnja, ki so se zaradi nje na trgu stegli samci. Prvi hip, ko je slišala o prihodu Zarudina in Vološina in je jasno videla namen tega prihoda, je bilo njeno čuvstvo fizičnega ponižanja tako veliko, da je nervozno zaihtela in zbežala z mislijo na samomor, ki se ji je zopet vzbudila, k reki.

"Pa kaj je vendar to!... Ali še ne bo tega konec!... Kaj sem res storila tako grozen zločin, da se ne bo nikdar odpustil in da bo imel vsak idijot pravico..." je skoro zavpila in si vila roke nad glavo.

Na vrtu je bilo tako jasno in svetlo, tako mirno so živele svetle cvetke, čebele in ptice, tako je bilo nebo sinje, tako se je lesketala za trstjem voda in tako se je razveselil lisičji terjer Mill, ker je ona tekla, da se je Lida zavedla. Takoj se je instinktivno spomnila, da so vedno vsi moški prav tako radi in strastno letali za njo; spomnila se je, kako je oživila, kadar so pogledi teh moških napenjali vse njeno telo in za to sta se v njej čisto zavestno vzbudila ponos in zavest, da dela prav.

"Pa res," si je mislila; "kaj me briga... on, torej on... eh, ljubila sem ga, sedaj sem se pa z njim razstala... In nihče me nikdar ne sme zaničevati!"

Krepko se je obrnila proti hiši in odšla vanjo. Med vrati se je pokazala Lida drugačnaka, kot so jo bili vajeni videti ljudje. Namesto navadne moderne, izumetničene frizure se ji je spuščala po hrbtu debela, bogata, zavita kila, namesto elegantne toalete je imela na prsih in na ramah lahko in preprosto obličeno jopico, ki je naivno kazala krasno, osvojenno telo... Vsa Lida, tako milo, preprosto in domače napravljena, je bila nepričakovano lepa in očarujoča.

Nenavadno se je smehljala in njeno smehljanje je bilo podobno bratovemu; nekako mirno je prestopila prag in rekla z zvonkim in lepim deklško milim glasom:

"Tukaj sem... Kam pa greste?... Viktor Sergejevič, odložite čepico!..."

Sanin je obmolnil in v radovednem navdušenju debelo gledal sestro.

"Kaj ji je?" si je mislil.

Nekakšna notranja sila, grozna, mila, nepremagljiva in žensko nežna je stopila v sobo, kakor da bi krotiteljica stopila v kletko, kjer so se steple divje zveri. Moški so hipoma postali mehki in ubogljivi.

"Vidite, Lidija Petrovna," je v zadregi dejal Zarudin.

Kakor hitro je izpregovoril, je zdrsil po Lidinem obrazu mil, onemogel izraz. Hipoma se je ozrla nanj in hipoma jo je neznosno zabolelo. Bolestna, pohotna, fizična nežnost se je vzbudila v njej in silno rada bi na nekaj upala. Toda to željo je takoj zamenila ostra, živalska potreba, da bi mu dokazala, kako veliko je on izgubil in kako je ona lepa kljub temu, neglede na gorje in ponižanje, ki ga ji je prizadel.

(Dolje prihodnjič.)

Diplomati

B. TRAVEN

1.

Pod vladjo diktatorja Porfirija Diaza (Porfirio Diaz, vladal 1877-1911, je bil prvotno general, ki je prišel z uporabo na vladjo. Vladal je Mehiki sila diktatorsko, dokler ga ni 1. 1911 vrgla revolucija s prestola.) ni bilo v Mehiki ne banditov, ne upornikov, ne napadov na železnice. Porfirio Diaz je osvobodil deželo od banditov na prav enostaven in prav diktatorski način. Vsem časnikom je namreč prepovedal, da niso smeli niti besedice napisati o banditskih napadih, razen, če jim je vladna sama poslala poročila. Tu pa tam se je zdelo namreč Porfiriu Diazu celo koristno, da so časniki poročali o banditskih napadih in napadih na železnice. To je bilo takrat, kadar je hotel kakemu generalu, ki ga je potreboval za politične namene, da bi se sam obdržal na vladni priskrbi dober zaslužek in ga je poslal z njegovimi četami v banditski okraj. Tak pohod je do-

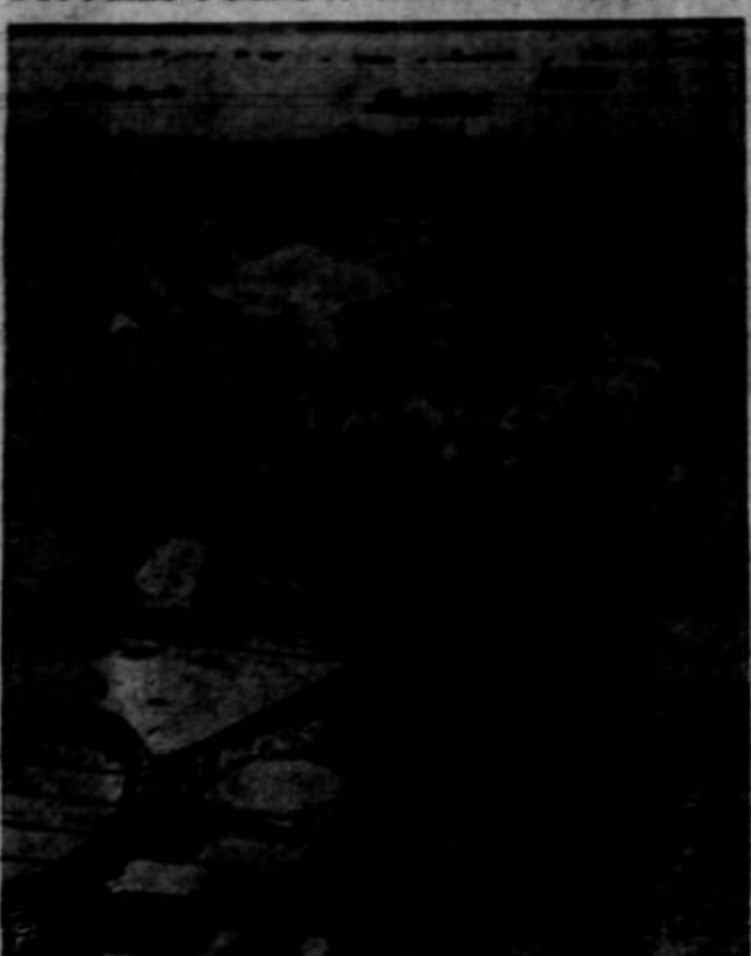
našal izvoljenemu generalu posrtni zaslužek nekaj deset tisočev dolarjev.

Ko je general opravil posel in imel denar že v žepu — pobral ga je pri vseh trgovcih tistega okraja, ki so morali plačati boj proti banditom po računih, ki jih jim je predložil general —, potem so po vsem svetu izšla poročila, da je veliki državnik Porfirio Diaz vnovič z železno roko očistil deželo od banditov in da je tuji kapital v Mehiki prav tako varen, kakor bi ležal v kletah angleške banke. Nekaj tucatov banditov je bilo postreljenih, med njimi mnogo takih, ki sploh niso bili banditi, nego kmečki delavci, ki so se začeli gibati, da bi stresli s sebe strašni jarem, ki so jim ga bili naložili posestniki latifundij. V časniki je bilo objavljeno pol stotine imen banditov, ki so bili ustreljeni, da bi se tako generalu olajšalo vnovčevanje računov. Tista imena so se zdela pristna. Imela so samo to slabo plat, da se ni nihče več tako imenoval, nego si jih je generalov tajnik prepisal z nagrobnih kamnov ali pa enostavno izmisli.

V tistih časih so banditi še vse

bolj kakor dandanes oživljali izplačevalce, manažerje in inženirje velikih ameriških kompanij v gore, kjer so jim zagrozili, da jih bodo na kose razsekali, če ne dobe v šestih dneh odkupnine. Porfirio Diaz je plačal banditom odkupnino samo, da bi ameriški časniki ničesar ne izvedeli in bi se tuji kapital ne uplašil. Razen tega je še osvobojenemu možu stisnil v roko vsotico — za bolečine in za molk. Toda Porfirio Diaz ni plačeval odkupnine in podkupnine iz lastnega žepa. Če bi to delal, bi si pač ne zaslužil slave, da državni zaklad posebno dobro upravlja. Zato si je znal pridobiti izplačano odkupnino in podkupnino od istih ameriških kompanij, v čijih korist — ali bolje v korist osvobojenih nameščencev tiste kompanije — jo je plačal. Za drag in težak denar je prodajal tistim kompanijam posebne koncesije in skupno zemljo, ki jo je vzel Indijancem. S tem si je pridobil dvoje novih prijateljev, ki jima je bila njegova diktatura v korist. Prvi novi prijatelj je bila ameriška kompanija, ki ji je pomagal, drugi novi prijatelj pa je bil mehiški veleposestnik, ki si

SUPPLIES FOLLOW FRANCE INVADERS

BOUND FOR THE FRONT, a U. S. half-track groans up a hill on the Normandy coast after taking on a load of supplies from the depot in the background. If the Allies are successful in taking the great port of Cherbourg, its fine docks will facilitate the landing of war material. U. S. Signal Corps Radiophoto.

je pridobil s tem, da je bila Indijancem vzeta skupna zemlja, novo število helotov (helot — suženj, ki je popolnoma brez vsake pravice) ki so za tri centave delali — "del sol hasta sol" — od sončnega vzhoda do zahoda.

O čemer časniki ne poročajo, ne eksistira. Zlasti ne za inozemstvo. Tako si vsaka dežela zmeraj pridobi dober glas. Vsi diktatorji delajo po istem receptu.

Kakor takrat, tako so tudi še danes časniki v Mehiki — brez izjeme — v konservativnih rokah, v rokah pripadnikov tistega razreda, ki slavi diktatorja Porfirija Diaza kot "zlati dobi Mehike." In ker se je začel ta razred v Mehiki radi napadov indijanskega in poluindijanskega proletariata majati, so danes časniki tega razreda polni zgodbo o banditih, upornikih in napadih na železnice; ta razred pravi vsakega garjavega zavratnega morilca in vsakega brezvestnega generala, če ubije človeka, ki je sedanjí vladí neprijeten. Danes je v Mehiki — po časniki izjavah — tiskovna svoboda dnevno v nevarnosti. V dobi diktature Porfirija Diaza pa ni bilo nikoli govora o ogrožení tiskovni svobodi — vkljub strogi prepovedi, poročati o banditih. Kajti tedaj je vladala res resnična in edino prava tiskovna svoboda, tista hvalisana tiskovna svoboda, ki dela za korist kapitalističnega razreda in dovoljuje samo v

njegovo korist tiskovno svobodo.

(Dolje prihodnjič.)

Razni mali oglasi

KUHARICA

izkušena, z dobrimi priporočili za malo družino v Glencoe. 2

"blocks" od postaje. Transportacija plačana. \$35.00 na teden. Telefon State 3421. Med tednom kličite med 9. in 11:30 zjutraj ali od 12:30 do 4. popoldne.

Potrebuje "Bench experience"

Vliovarje

izkušene za delo na benču za vlivanje bronca

DOBRO DELOVNO STANJE

Bosworth Foundry

1759 NO. BOSWORTH

POTREBUJEMO ČISTILKE—JANITRESSE. Nič ribanja. Stalno delo. Dobra plača. Loop Office Building. FEDERAL RESERVE BANK 230 S. La Salle St.

BOOKS BY

LOUIS ADAMIC

My Native Land 3.75

From Many Lands 3.50

Grandsons 2.50

Laughing in the Jungle... 3.00

My America 3.75

Native's Return 2.75

Two-Way Passage 2.50

What's Your Name? 2.50

Order from

Proletarec

2301 South Lawndale Avenue
Chicago 23, Ill.

Razni mali oglasi

PRODA SE 3x8 sobna zidana hiša. Parna gorkota, Stoker. 2 kari garaža. Polovično naplailo: 1241 N. Wolcott Ave.

NA PRODAJ posvetstvo. Po zmerni ceni, na 1438 N. Bosworth Ave.

Jefferson Park—14 let stara. 6 apt. 3-3 sob. 2-4 sob. 1-7 sob hiša. Vroče vodna kurjava. "Stoker", 5109 W. Strong St. Lastnik, Schappa.

Blagajnikar in pomožni knjigovodja. Trgovina sadja na debelo. Dobra plača. Sam Tockman, 922 West Randolph

POTREBUJEMO AUTO-MEHANIKE zlagateljce in učence. 75c do \$1.00 na uro, čas in pol za nadurno delo. Delo 48 ur v tednu. Nujna industrija. Povojna bodočnost, dobro delovno stanje. Oglasite se na: 1900 So. State Street.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podprajte svoj list!

Razni mali oglasi

ŽENSKÉ srednje starosti za pranje v bolnišnici. Ženske za pobiranje in umivanje posode. Dobra plača. hrana. Soba ako felite. Oglasite se na: 518 No. Austin Blvd., Oak Park, Ill.

DEKLETA IN ŽENE Za likanje srajc. Zaslužite do 60 na uro; stalno ali delno delo. NORTH CHICAGO LAUNDRY 2901 CLYBOURN AVENUE

POTREBUJEMO ČISTILCE—JANITORS Stalno delo, dobra plača. Dnevno a nočno delo. Loop office building. FEDERAL RESERVE BANK 230 S. La Salle St.

MOŠKI srednje starosti in starejši za delo v pralnici. Pobiranje in umivanje posode. Dobra plača in hrana. Soba ako felite. Oglasite se na: 518 No. Austin Blvd., Oak Park, Ill.

PRODA SE—Grocerija in mesnica ali brez posvetstva. Zidana 3 stan hiša. Trgovina 22 let. 1937 Armitage

POTREBUJEMO

ŽENSKÉ ZA ČIŠČENJE

Napravite svoj delež v vojni industriji
Starost 18 do 50 let

Stalno delo sedaj in po vojni.

Stalno, ali samo delni čas

Izredno dobra plača

Povišanje po šestih mesecih

Zglasite se na:

Employment Office

1250 Milwaukee Avenue

ali na

516 W. Jackson Blvd.

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vse

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častilke, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih.....

VOĐSTVO TISKARNE APELINA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

.... Vsa pojavnika daje vodstvo tiskarne
.... Cene zmerna, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2667-88 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4994

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, na člano ali družino \$6.00 na eno leto naročnina. Ker pa člani še plačujejo pri anketnosti \$1.50 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list prodaj za člano SNPJ. List Prosveta je vsa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list teden, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnistvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnistvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:
Za Zdrav. države in Kanado \$6.00 Za Chicago in okolice je.....\$7.50
1 teden in.....4.00 1 teden in.....6.50
2 tedna in.....5.00 2 tedna in.....8.10
3 tedna in.....6.00 3 tedna in.....9.70
4 tedna in.....7.00 4 tedna in.....11.30
5 tednov in.....8.00 5 tednov in.....12.90
Za Evropo je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v platu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2667 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priložite polijam naročnino na list Prosveto vsoto \$.....

1. Ime.....Čl. družine št.....

Rplov.....

Ustavite teden in ga pripilite k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2.....Čl. družine št.....

3.....Čl. družine št.....

4.....Čl. družine št.....

5.....Čl. družine št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐